

něžními závazky, jež se již staly existentními, budoucně splatné premie z pojištění k nim nepatří. S otázkou splatnosti nemá to nic činiti, jak to odvolatelka správně tvrdí. Také půjčku, v anuitách splatnou, sluší nástupci převzít, jelikož již trvá po právu, aniž by byla splatnou. Tomu však tak není ani u budoucích premií, ani u budoucí činže z nájemní smlouvy, uzavřené na několik let. Neprávem konečně uplatňuje odvolatelka, že žalovaný vstoupil do závazku právního předchůdce tím, že nevrátil žalobkyni ani dodatek k pojišťovacímu úpisu, jemu zasláný, ani dotyčný dopis. Žalovaný, jenž pojišťovacích úpisů vůbec nikdy neměl, nebyl povinen, na dopis žalobkyně odpovědět a nemůže proto býti řeči o uznání povinnosti mlčením.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody

Podle smlouvy o pojištění proti povinnému ručení jsou sice v tomto pojištění zahrnuty i náklady na náhradu, žádanou po pojistníku jako vlastníku nemovitosti, k provozu hospodářství sloužící, ale naprosto pochybeným jest, dovozuje-li dovolání z toho, že sluší proto pokládati i nemovitost samu za pojištěnou po rozumu § 64 poj. zák. O pojištění věci lze mluvit jen, je-li pojistitel zavázán nahraditi škodu, kterou trpí pojistník na věci samé jejím poškozením nebo její ztrátou. Podle smlouvy byla však žalovaná pojišťovna pouze povinna, nahraditi škodu, způsobenou nemovitostí poškozením třetích osob, nebo cizích věcí, pokud pojistník za ni ručil, nikoliv však škodu, jež pojistníku samému vznikla poškozením nemovitosti. Nemůže tedy býti o tom řeči, že pojištěna byla sama nemovitost, a důsledkem toho ani o tom, že podle § 64 poj. zák. přešly povinnosti z pojišťovací smlouvy na žalovaného jako nabyvatele nemovitosti. Že nelze ani použítí ustanovení § 123 (3) poj. zák., — které by zde jinak platilo, ježto předmětem smlouvy jest pojištění ručení ze zemědělského podniku, proto, že toto ustanovení nenabylo dosud účinnosti, bylo již řečeno v nižších stolicích. Dlužno proto míti za to, že pojišťovací smlouva zanikla podle § 63 poj. zák., poněvadž pojistník, zciziv usedlost a přestav na ní zemědělský podnik provozovati, pozbyl zájmu na tomto pojištění. Co se týče smlouvy o pojištění proti krádežím vloupání, plyne nejen z doslovu smlouvy, nýbrž i z podstaty pojištěného nebezpečí, že se nevztahuje na usedlost, nýbrž jen na uvedené tam věci movité. Podle § 67 poj. zák. uhasla i tato smlouva. Když obě smlouvy zanikly, nemohly závazky z nich přejíti na žalovaného ani podle § 1409 obč. zák., i kdyby bylo lze připustiti, že by jinak bylo na ně použítí tohoto ustanovení. Že žalovaný nepřevzal závazku z pojišťovacích smluv mlčky tím, že zasláný mu dodatek k pojistce bez námitek podržel a nevrátil, vyložily již správně nižší soudy.

Čís. 1861.

Důležitou příčinou dle § 1154 b) obč. zák. ve znění § 1 zákona ze dne 1. dubna 1921, čís. 155 sb. z. a n., týkající se osoby zaměstnancovy, jest též povolání jeho k činné službě vojenské za mobilisace.

(Plenární usnesení ze dne 26. září 1922, čís. pres. 504/22.)

Vzhledem ku kolísavé praxi nižších soudů požádalo ministerstvo spravedlnosti nejvyšší soud, by v zájmu jednotnosti soudních nálezů rozhodl v plném zasedání otázku, zda povolání zaměstnance k službě vojenské za mobilisace je důležitou příčinou ve smyslu § 1154 b) obč. zák. ve znění zákona ze dne 1. dubna 1921, čís. 155 sb. z. a nař. První prezident nejvyššího soudu předložil otázku plenárnímu senátu, jenž k ní přisvědčil.

D ů v o d y :

Nejvyšší soud rozhodoval několikrát o tom, zda povolání zaměstnance k činné službě vojenské za mobilisace bylo pokládati za důležitou příčinu § 1154 b) obč. zák., a zodpověděl otázku tu ve všech případech důsledně kladně. První rozhodnutí stalo se usnesením z 11. dubna 1922 č. j. R 414/22, a bylo již později několikrát v témže smyslu rozhodnuto. Veškerá tato rozhodnutí vztahují se pouze na případy nástupu vojenské služby za mobilisace, jichž týče se též dožádací dopis ministerstva spravedlnosti. Plenární senát přidává se k názoru vyslovenému těmito rozhodnutími z následovních důvodů: Zákon ze dne 1. dubna 1921, čís. 155 sb. z. a n. nedává zněním svým podnětu k pochybnosti, že by povolání k službě vojenské za mobilisace zásadně nebylo důležitou příčinou týkající se osoby zaměstnancovy, pro kterou nezaviněným způsobem nemůže vykonávati služeb neb práce. Důvodem výhody poskytnuté § 1154/b obč. zák. je vzhledem k jeho všeobecnému znění každá příhoda zaměstnancem nezaviněná, udávší se v jeho osobě a bránící mu v dalším výkonu služby nebo práce. Ježto zákon činné služby vojenské výslovně nevyloučil, jest pod všeobecný pojem důležité příčiny zahrnouti i službu tu. Názoru tomu nasvědčuje úmysl zákonodárcův zjevný z přípravných prací jak k původnímu ustanovení § 1154 b) obč. zák. ve znění třetí novely k obč. zák., tak i zákonu ze dne 1. dubna 1921 čís. 155 sb. z. a n. V materialích k této třetí novele je u § 1154 b) jako jedna z důležitých příčin výslovně jmenován nástup vojenské služby, a důvodová zpráva ze dne 12. března 1921, čís. 1827, podaná sociálně politickým výborem o vládním návrhu zákona, uvádí mezi případy, jež bývají taxativně zařazeny do kolektivních smluv, též povolání k činné službě vojenské v případě mobilisace, z čehož je patrné, že měl zákonodárce na mysli i tento případ jako důležitou příčinu, ač toho výslovně nepraví. Výklad shora uvedený odpovídá duchu, jímž nese se zákonodárství posledních dob, a jehož snahou je zlepšení a upevnění společenského postavení zaměstnanců, hlavně dělnictva úpravou služebních a pracovních důchodů, a důsledkem toho zajištění těchto i pro případ nezaviněné nemožnosti dalšího výkonu práce neb služby aspoň pro první čas. Není třeba šířiti se o následcích, jaké by měla příhoda taková pro zaměstnance odkázané na služné neb mzdu, kdyby se měli najednou octnouti v naprostém nedostatku hmotných prostředků k živobytí. Těmto následkům má býti zabráněno ustanovením, že služební i pracovní důchody mají býti zaměstnanci zachovány po nějaký čas, by mohl snáze přejíti do nových poměrů vytvořených přerušením práce neb služby. Snaha tato došla výrazu nejprve v zákonné úpravě služebních poměrů zaměstnanců vyššího řádu, a sice v § 8. zákona o obchodních pomocnících ze dne 16. ledna 1910 čís. 26 ř. zák. a v § 11. zákona o statkových úřednících ze dne 13. ledna 1914 čís. 9

ř. zák. Bylo proto jen důsledkem pokroku, jakým nesla se snaha zákonodárce o zlepšení sociálního postavení zaměstnanců a hlavně dělnictva, že výhody poskytnuté zaměstnancům shora jmenovaným rozšířeny byly v zásadě na zaměstnance všech ostatních kategorií, byvše přizpůsobeny zvláštním poměrům těchto. Tak se stalo předpisem § 1154 b) obč. zák. ve znění třetí novely i zákona dnes platného, ovšem nebyla výhoda ta poskytnuta výslovně pro případ nástupu vojenské služby, jak se stalo v zákonech shora uvedených, nýbrž byla výhoda ta spojena s každým přerušením práce pro důležitou příčinu nastavší v osobě zaměstnancově, pod kterýž pojem je zahrnouti i nástup vojenské služby. Zákonodárce užívaje všeobecného výrazu důležité příčiny předpokládal patrně, že nevzniknou pochybnosti při rozhodování o tom, kdy je užití předpisu § 1154 b). Přes to však již loňská mobilisace zavdala podnět k četným sporům mezi zaměstnanci a zaměstnavateli, kteří neuznávali vojenské služby za důležitou příčinu, a různost náhledu v tomto směru přenesla se i na judikaturu nižších soudů. Důvod k pochybnostem zavdalo v první řadě ustanovení § 1 zákona ze dne 1. dubna 1921, dle něhož přísluší zaměstnanci nárok na mzdu nejvýše týdenní. Z tohoto slova »nejvýše« usuzovali někteří, že může býti uznáno na náhradu mzdy též za kratší dobu než týdenní, a že rozhoduje otázka, jakou újmu zaměstnanec utrpěl tím, že beze své viny nemohl pracovat. Důsledkem této úvahy dovozovali dále, že zaměstnanec nastoupivší vojenskou službu neutrpí újmy, ježto dostává se mu jako vojínovi ošetření a výživy státem, a že rodina jeho má dle příslušných zákonných ustanovení nárok na vyživovací příspěvky. Z uvedeného důvodu nebyl zaměstnancem nastoupivším vojenskou službu vůbec přiznán nárok na mzdu po nástupu služby té. Zásada shora vyslovená je zajisté v podstatě své správná, neboť zákon mluví o mzdě nejvýše týdenní, uznáváje takto nárok i na mzdu nižší, a mohou nastati případy, v nichž zaměstnanci, u něhož nastalo přerušení práce dle § 1 zákona cit., dostati se může rovnocenné náhrady za ušlé služební neb pracovní důchody ve lhůtě kratší než týdenní. V takovém případě nelze zajisté zaměstnanci přiznati mzdu dle § 1154 b) za celou dobu týdenní. Jiná jest ovšem otázka, zda zaopatření poskytované státem vojínu činnou službu nastoupivšímu, po případě vyživovací příspěvky jeho rodině vyplácené jsou rovnocennou náhradou za mzdu, již bral před přerušením práce, a hlavně zda se mu jich dostane ihned. Vlastním účelem ustanovení toho je zabrániti, by zaměstnanec beze své viny neoctl se bez prostředků, a to může se státi i při nástupu činné služby vojenské, zejména za mobilisace. V tomto případě bývají nastupující vojíni vyzýváni vyhláškami, by přinesli si nejen potraviny na několik dní, nýbrž i věci potřebné k prvnímu nutnému zaopatření, ku př. obuv, přikrývky a pod., z čehož jest patrné, že se jim plného zaopatření ihned nedostane. Podobně může nastati případ, že i vyživovacích příspěvků nedostane se rodině zaměstnancově ihned, takže mohla by býti po nějaký čas bez prostředků k výživě. V takových případech nelze zaměstnance odkázati prostě na zaopatření a příspěvky, jichž se mu a jeho rodině dostane teprve později, nýbrž je nutno, by se mu po nějakou dobu dostalo nezkráceného příjmu služebního nebo pracovního. V jiných případech může býti rozdíl mezi mzdou zaměstnancovou a příjmy poskytovanými mu jako vojínu tak značný, že by rodina jeho pro první čas mohla strádati nedostatkem,

zejména kde bylo zaměstnanci se vybaviti pro první čas z vlastních prostředků. I pro tento případ má být vypomoženo předpisem § 1154 b) obč. zák. O tom bude nutno uvažovati v každém jednotlivém případě zvlášť. Všeobecně nelze však zaopatření vojínovu a vyživovacím příspěvkům přikládati význam tak značný, že by tím vyloučen byl nárok zaměstnance nastoupivšího službu vojenskou na mzdu dle § 1154 b) obč. zák. Naopak jest vzhledem k účeli tohoto právního předpisu míti za to, že má zaměstnanci dle možnosti býti usnadněn přechod do změněných poměrů životních, a že přísluší mu nárok na mzdu po celou dobu v § 1154 b) vytčenou, jakmile za mobilisace nastoupí službu vojenskou. Naprosté jistoty při rozhodování této otázky dosáhne se ovšem jedině zákonnou úpravou a sice novelisací § 1154 b) obč. zák., bude-li jako důležitá příčina výslovně označen nástup služby vojenské za mobilisace a bude-li spolu vytčeno, zda a jaké účinky mají výplata vyživovacích příspěvků rodině zaměstnancově a opatření vojínům státem poskytované na nárok zaměstnancův dle § 1154 b) obč. zák. Další pochybnost vzbudilo nařízení vládní ze dne 26. října 1921, čís. 383 sb. z. a n., ustanovující v § 4, že zaměstnanci, jenž pro vojenskou službu nemůže svých služebních povinností vykonávati, nepřisluší žádný plat, není-li právními předpisy neb smlouvou stanoveno jinak. Ustanovení toto vykládají jiní v ten smysl, že pod právními předpisy rozuměti jest jedině § 8 zák. o obch. pomocnících a § 11 zák. o statk. úřednících, ne však § 1154 b) obč. zák., jenž o vojenské službě nemá výslovného předpisu, jako oba citované zákony. Ve skutečnosti není však důvodu, proč by nebylo rozuměti § 1154 b) právním předpisem, o němž mluví § 4 uvedeného nařízení. Předně není příčiny míti za to, že úmyslem zákonodárcovým vyjádřeným v tomto nařízení bylo, výhody poskytnuté zaměstnancům ponechati pouze obchodním pomocníkům a statkovým úředníkům, odněti je však zaměstnancům ostatním. Náhled ten přiči se směrnicím, jimiž nese se sociální zákonodárství poslední doby. § 1 nařízení toho měl přinést všem zaměstnancům zabezpečení služebního a pracovního poměru, z něhož byli mobilisací vytrženi, a sice zákazem výpovědi dané zaměstnatelem. Výhody té dostalo se dělníkům, kteří byli v práci aspoň 14 dní (odstavec druhý § 1), a tutéž dobu vyžaduje i § 1 zákona ze dne 1. dubna 1921, čís. 155 sb. z. a n., poskytující nárok na mzdu nejvýše týdenní, z čehož je nutně souditi, že nařízení ono mělo býti pouze rozšířením ochrany poskytnuté zaměstnancům pro případ nástupu služby vojenské a rozsáhlejším zabezpečením životních prostředků pro přechod do nových poměrů. § 4 (1) ponechává ostatně v platnosti smlouvy služební. Není důvodu míti za to, že zaměstnanci, již před mobilisací v důvěře v § 1154 b) obč. zák. nevyjednali si smlouvou mzdy pro nějaký čas po nástupu služby vojenské, měli býti na tom hůře, než ti, kteří tak učinili. Nelze proto vyložiti § 4 nařízení toho jako zrušení neb omezení výhod poskytnutých zaměstnancům, kvalifikovaným 14denní dobou pracovní, zákonným předpisem § 1154 b) a vyloučiti pro případ mobilisace nárok jich na mzdu nejvýše týdenní. Účelem předpisu toho nemohlo býti jiné, než výslovně odepřítí nárok na mzdu po dobu služby vojenské zaměstnancům, na něž vztahuje se § 1154 b), za čas přesahující sedm dní a omeziti tím na tuto dobu možné důsledky § 1 nařízení, anebo odepřítí nárok ten všem zaměstnancům, na něž uvedený předpis se nevztahuje.